

تأثیر فناوری اطلاعات در افزایش سلامت اداری با نقش واسطه ای شفافیت سازمانی (مطالعه موردی: کارکنان اداره ارتباطات و فناوری اطلاعات استان اردبیل)

تاریخ دریافت مقاله: آذر ۱۳۹۸

تاریخ پذیرش مقاله: دی ۱۳۹۸

قلعی کیومرثی^۱، شهرام بگ زاده^۲

^۱ دانش آموخته رشته مدیریت دولتی، واحد پارس آباد مغان، دانشگاه آزاد اسلامی، پارس آباد مغان، ایران

^۲ گروه مدیریت، واحد پارس آباد مغان، دانشگاه آزاد اسلامی، پارس آباد مغان، ایران

نویسنده مسئول:

قلعی کیومرثی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

چکیده

هدف اصلی تحقیق حاضر تأثیر فناوری اطلاعات در افزایش سلامت اداری با نقش واسطه ای شفافیت سازمانی بوده و چارچوب نظری تحقیق حاضر متغیر مستقل در این تحقیق فناوری اطلاعات و متغیر وابسته سلامت اداری و متغیر واسطه شفافیت سازمانی انتخاب شده، جامعه آماری شامل کارکنان اداره ارتباطات و فناوری اطلاعات استان اردبیل می باشد نمونه آماری جهت سنجش گویه های تحقیق بر اساس روش شناسی مدل یابی معادلات ساختاری، برابر با ۲۵۰ نفر برآورد گردیده است. به منظور آزمون فرضیه های تحقیق از پرسشنامه استاندارد ۲۵ گویه فناوری اطلاعات جکسون (۲۰۰۳)، پرسشنامه سلامت اداری توسط هوی و ولفوک (۱۹۹۳) و پرسشنامه شفافیت سازمانی ساویر (۱۹۹۲) استفاده شده است. فرضیه های تحقیق با استفاده از نرم افزار SPSS و از تحلیل مسیر معادلات ساختاری مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد شفافیت سازمانی نقش واسطه ای در تأثیر فناوری اطلاعات در افزایش سلامت اداری دارد. ($p < 0.05$).

کلمات کلیدی: فناوری اطلاعات، سلامت اداری، شفافیت سازمانی.

مقدمه

رشد و توسعه همه جانبه جوامع امروزی مستلزم وجود و فعالیت سازمانهای سالم و پویایی است که با بهره گیری از منابع انسانی خالق، سازنده و متعهد خود، در همه عرصه های تولیدی و خدمتی، به صورتی کارا و اثربخش اهداف خود را محقق ساخته و موجبات رشد و توسعه جامعه را فراهم آورند [۱]. یک سازمان زمانی دارای سلامت اداری است که همه منابع آن، قابلیت تأمین اهداف سازمان را به طور مطلوب داشته باشند و بتواند انحراف از هنجارهای اداری و قانونی و موانع اهداف سازمانی را در اسرع وقت شناسایی و تدابیر لازم و به هنگام را برای رفع آنها لحاظ نمایند. نظام اداری سالم، نظامی کارآفرین و شاد خواهد بود که به رفاه و آسایش فکری، جسمی، خشنودی و انگیزه مثبت منابع انسانی در کنار تولید کالا و ارائه خدمت بر اساس نیاز واقعی مشتری و با توجه به کیفیت و کمیت آن و سودآوری منطقی توجه دارد [۲].

عوامل متعددی در تأمین و ارتقای سلامت اداری نقش دارند. در یک تقسیم بندی کلی این عوامل را میتوان در دو گروه عوامل درون سازمانی و برون سازمانی قرار داد. عوامل درون سازمانی عواملی مانند مقررات، قوانین، نیروی انسانی، ساختار تشکیلاتی و ابتکارات نهادی موجود برای رفع فساد اداری و افزایش سلامت اداری را شامل می شوند که مربوط به محیط داخل سازمان هستند. علاوه بر محیط داخلی، محیط بیرونی سازمان نیز می تواند با حذف شرایط نامناسبی برای نظام اداری و کاهش آسیب نظام اداری موجبات سلامت اداری را فراهم آورد. شناسایی این عوامل جهت یافتن راهکارهای افزایش سلامت اداری و حذف فساد اداری ضروری می باشد [۳]. نبود یا پایین بودن سطح سلامت اداری در هر سازمانی پیامدهای منفی زیادی را به همراه دارد که اهم آن عبارت بودند از: خدشه دار شدن امنیت شغلی، بروز ناهنجاریهای روحی و روانی، تهدید اعتبار و حیثیت فرد، پایین آمدن انگیزه کاری در کارکنان، تقدم منافع فردی بر منافع سازمانی، ایجاد جو بی اعتمادی در مردم و تضعیف اعتماد عمومی جامعه، آسیب به فرآیند توسعه منابع انسانی، عدم رعایت ضوابط و اصول شایسته سالاری در استخدامها، خدشه دار شدن حیثیت اجتماعی سازمان، تضعیف نظام ارزیابی و مواردی از این قبیل [۴].

شاید مهم ترین دلیل فقدان سلامت اداری، نبود ساختارهای روشن و شفاف در انجام امور، پاسخگویی و صداقت در سازمانهاست. در محیط های اداری غیر شفاف و مبهم، امکان کجروی های اداری افزایش می یابد و انجام رفتارهای فساد آلود تسهیل می شود. بنابراین، شاید به جرأت بتوان ادعا کرد که کارآمدترین و مؤثرترین شیوه های مبارزه با فساد و افزایش سلامت اداری، خروج از فضای تاریک و مبهم و شفاف سازی و روشن ساختن محیط و ساختار اداری است. در این راستا، فناوری اطلاعات رویکرد جدیدی را در ایجاد شفافیت، افزایش پاسخ گویی، صداقت و ترویج راهبرد ضد فساد به دولت ها پیشنهاد می دهد. دولت های بسیاری اجرای قوانین شفاف را با استفاده از ابتکارات مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات انجام می دهند [۵].

فناوری اطلاعات می تواند از طریق ارتقاء سازمان خوب، تقویت طرح های اصلاح گرا، کاهش بالقوه رفتارهای فاسد، بهبود روابط بین کارکنان و شهروندان، افزایش پاسخ گویی مسئولین، امکان پیگیری شهروندان نسبت به فعالیت های مسئولین و همچنین نظارت و کنترل بهتر رفتار کارکنان، فساد اداری را کاهش دهد [۶]. برای کاهش موفقیت آمیز فساد، ابتکارات مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات باید از سمت افزایش دستیابی به اطلاعات به سمت قوانین شفاف، حرکت کنند و توانایی پیگیری تصمیمات و فعالیت های کارکنان را ایجاد کنند. بسیاری از کشورها، فناوری های نوین را به عنوان ابزاری هم در جهت ارتقاء اثربخشی و هم در جهت افزایش شفافیت می دانند. در واقع فناوری اطلاعات به عنوان یکی از فناوریهای نوین متحول کننده در سالهای اخیر محسوب می شود و از قابلیت های متنوعی برخوردار است. یکی از کارکردهای آن ایجاد شفافیت بوده و در حوزه های مختلف به عنوان یک توانمندساز مورد بهره برداری قرار گرفته و منجر به شفافیت شده است. شریفی و همکاران، در مطالعه ای به بررسی نقش فناوری اطلاعات در کاهش فساد اداری از طریق شفافیت اطلاعات پرداختند و نشان دادند که شفافیت اطلاعات، بهبود پاسخگویی و ارتقا درستی ناشی از فناوری اطلاعات شامل تلفن و فکس، کامپیوتر و خدمات الکترونیکی با کاهش فساد اداری رابطه معنی دار دارد [۴]. همچنین عبدالمی و توکلی، نیز نشان دادند که توسعه فناوری اطلاعات در کشورها موجب افزایش شفافیت و کاهش فساد در فعالیتهای و اقدامات دولت می گردد [۷].

بنابراین با توجه به موارد بیان شده، هدف از پژوهش حاضر، بررسی تاثیر فناوری اطلاعات در افزایش سلامت اداری با میانجی گری شفافیت سازمانی با مطالعه موردی اداره ارتباطات و فناوری اطلاعات استان اردبیل می باشد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ هدف تحقیق از نوع کاربردی، از لحاظ نوع روش، توصیفی و همبستگی می‌باشد و هدف آن بررسی تاثیر فناوری اطلاعات در افزایش سلامت اداری با نقش واسطه ای شفافیت سازمانی (مطالعه موردی: کارکنان اداره ارتباطات و فناوری اطلاعات استان اردبیل) است. لذا از لحاظ روش گردآوری اطلاعات روش تحقیق مورد نظر میدانی بود. جامعه پژوهش حاضر را کارکنان اداره فناوری اطلاعات و ارتباطات استان اردبیل تشکیل می‌دهند. برای تعیین حجم نمونه با توجه به منابع مختلف از روش هومن استفاده گردید. به طور کلی در روش شناسی مدلیابی معادلات ساختاری تعیین حجم نمونه می‌تواند بین ۵ تا ۱۵ مشاهده به ازای هر متغیر اندازه گیری شده تعیین شود:

$$5q < n < 15q$$

که در آن q تعداد متغیرهای مشاهده شده یا تعداد گویه‌ها (سوال‌ها) پرسشنامه و n حجم نمونه است. در این پژوهش تعداد حداقل نمونه ۲۲۰ نفر انتخاب گردید. برای اجتناب از تعداد کم نمونه تعداد ۲۵۰ پرسشنامه در میان کارکنان اداره فناوری اطلاعات و ارتباطات استان اردبیل توزیع شد. در این پژوهش از طرفی کتابخانه‌های برای جمع‌آوری ادبیات و سوابق پژوهشی انجام یافته در داخل و خارج کشور و از طرف دیگر میدانی به منظور توزیع پرسشنامه، جهت استخراج یافته‌ها متناسب با سوالات تحقیق و نتیجه گیری در مورد سوالات تحقیق اجرا شده است.

این تحقیق بر اساس پرسشنامه استاندارد اول در خصوص فناوری اطلاعات می‌باشد، این پرسشنامه اثر بخشی فناوری اطلاعات از پرسشنامه استاندارد جکسون (۲۰۰۳) و دارای ۲۵ سوال است. پرسشنامه دوم شامل پرسشنامه ی اصلاح شده ابزار سلامت سازمانی (OHI) هوی وفیلدمن (۱۹۹۶) می‌باشد. پرسشنامه مذکور نخستین بار توسط هوی و همکاران تهیه گردیده و دارای سه سطح (فنی و اداری و نهادی) در ۷ بعد روحیه، تاکید علمی، رعایت (ملاحظه‌گری)، ساخت دهی، حمایت منابع، نفوذ مدیر، یگانگی نهادی و شامل ۴۴ گویه در قالب ۵ گزینه ای لیکرت می‌باشد. پرسشنامه مذکور شامل ۴۴ سوال می‌باشد که به بررسی مولفه های یگانگی نهادی، نفوذ مدیر، ملاحظه‌گری، ساخت دهی، پشتیبانی منابع، روحیه و تأکید علمی با استفاده از مقیاس پنج درجه ای لیکرت (همیشه، غالباً، گاهی، بندرت، هرگز) می‌پردازد. پرسشنامه سوم نیز پرسشنامه شفافیت سازمانی ساویر (۱۹۹۲) است که حاوی ۱۶ سوال پنج گزینه ای می‌باشد. این پرسشنامه دارای دو بعد می‌باشد که هر کدام با تعدادی سوال مشخص شده اند. طریقه نمره گذاری این پرسشنامه براساس طیف لیکرت پنج درجه ای می‌باشد. که نمره ۱ نشان دهنده کمترین میزان شفافیت سازمانی و نمره ۵ بازگو کننده بیشترین میزان شفافیت سازمانی است.

جدول ۱. پایایی سوالات پرسشنامه (به روش آلفای کرونباخ)

متغیر	تعداد سوال	آلفای کرونباخ
فناوری اطلاعات	۲۵	۰/۸۰
سلامت سازمانی	۴۴	۰/۹۶
شفافیت سازمانی	۱۶	۰/۸۸

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد. برای توصیف آماری متغیرها، توزیع فراوانی شاخص های مرکزی و پراکندگی محاسبه انجام گردید. در این پژوهش از تحلیل مسیر معادلات ساختاری برای تجزیه تحلیل داده‌ها استفاده شده است.

یافته ها

از بین پاسخ دهندگان به پرسشنامه تعداد ۷۵ نفر زن (۳۰ درصد) و تعداد ۱۷۵ نفر مرد (۷۰ درصد) بوده اند. تحصیلات ۱۳ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۳۳ نفر کاردانی، تحصیلات ۶۸ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۱۶۹ نفر کارشناسی و تحصیلات ۱۶ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۴۰ نفر کارشناسی ارشد و ۸ نفر (۳ درصد) نیز دارای مدرک تحصیلی دکتری بودند. همچنین ۱۵ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۳۹ نفر دارای سن زیر ۳۰ سال، سن ۵۷ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۱۴۲ نفر بین ۳۰ تا ۴۰ سال و سن ۲۸ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۶۹ نفر بالاتر از ۴۰ سال می باشند. با توجه به اطلاعات بدست آمده می توان گفت، ۲۳ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۵۸ نفر دارای سابقه زیر ۱۰ سال، سابقه ۴۳ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۱۰۷ نفر بین ۱۰ تا ۱۵ سال و سابقه ۳۴ درصد از پاسخ دهندگان یعنی ۸۵ نفر بالاتر از ۱۵ سال می باشد. در خصوص نمره افراد در فناوری اطلاعات، سلامت اداری و شفافیت سازمانی یک نمره کل وجود دارد. در کل میانگین وزنی برای هر یک از متغیرها و ابعاد مربوط به داده‌های توصیفی این متغیر را در جدول (۲) مشاهده می‌نمایید.

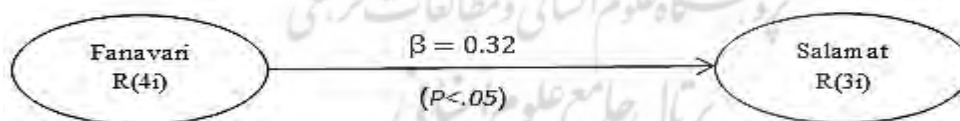
جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	نوع متغیر	تعداد	میانگین	میانگین وزنی
سلامت داری	ملاک	۲۵۰	۳۲/۱۵	۳/۹۸۵
شفافیت سازمانی	واسطه گر	۲۵۰	۶۱/۸۹۶	۳/۶۵۳
فناوری اطلاعات	پیش بین	۲۵۰	۶۵/۱۲۳	۳/۴۵۲

براساس نتایج بدست آمده (جدول ۳)، با توجه به ضریب مسیر 0.32 و سطح احتمال $P < 0.05$ می توان گفت: فناوری اطلاعات بر سلامت اداری تاثیر معناداری دارد، یعنی با تقویت فناوری اطلاعات در سازمانها، سلامت سازمانی بهبود خواهد یافت.

جدول ۳. ضریب مسیر (تاثیر فناوری اطلاعات در سلامت اداری)

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	ضریب مسیر (β)	p	میانگین مربعات
فناوری اطلاعات	سلامت اداری	0.32	0.008	0.785

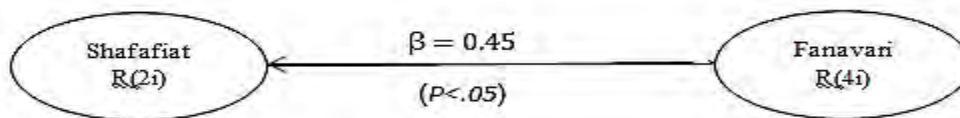

نمودار ۱. مدل سازی معادلات ساختاری در گام اول

در نمودار و جدول زیر نیز ضریب مسیر برای دومین گام همبستگی بین میانجی گر (شفافیت سازمانی) با پیش بین (فناوری اطلاعات) نشان داده شده است. که بنابر نتایج بدست آمده، ضریب مسیر 0.45 ، مشخص می شود که سطح معنی داری بدست آمده کمتر از سطح معنی داری آزمون می باشد ($P < 0.05$) که حاکی از آن است که فرضیه اول تایید می شود یعنی فناوری اطلاعات در افزایش شفافیت سازمانی تاثیر معنی داری دارد.

جدول ۴. ضریب مسیر (تاثیر شفافیت سازمانی در افزایش فناوری اطلاعات)

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	ضریب مسیر (β)	P	میانگین مربعات
فناوری اطلاعات	شفافیت سازمانی	۰/۴۵	۰/۰۰۲	۰/۴۶۵

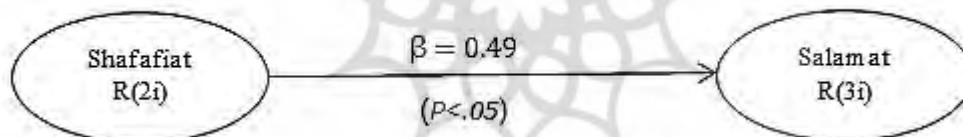
نمودار ۲. مدل سازی معادلات ساختاری در گام دوم

همچنین با توجه به ضریب مسیر ۰/۴۹ و سطح احتمال $P < ۰/۰۵$ می توان گفت: شفافیت سازمانی بر سلامت اداری تاثیر معناداری دارد، یعنی با تقویت شفافیت سازمانی، سلامت اداری بهبود خواهد یافت.

جدول ۵. ضریب مسیر (تاثیر شفافیت سازمانی در افزایش سلامت اداری)

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	ضریب مسیر (β)	P	میانگین مربعات
شفافیت سازمانی	سلامت اداری	۰/۴۹	۰/۰۰۰	۰/۶۲۴

در نمودار زیر نیز ضریب مسیر برای سومین گام همبستگی بین میانجی گر (شفافیت سازمانی) با ملاک (سلامت اداری) نشان داده شده است.

نمودار ۳. مدل سازی معادلات ساختاری در گام سوم

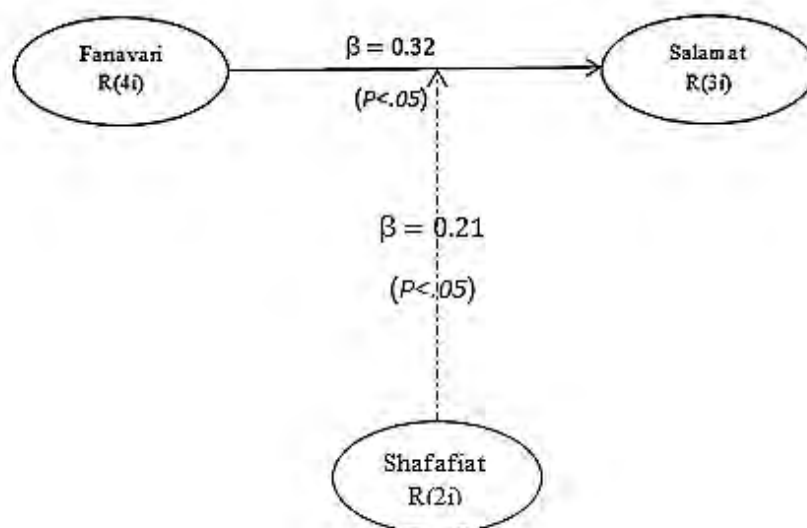
با توجه به نتایج به دست آمده برای سه گام اول می توان اظهار داشت که سطح معنی داری به دست آمده برای هر سه نمودار کمتر از ۰/۰۵ می باشد پس روابط بین پیش بین با ملاک، پیش بین با میانجی گر فرضی و میانجی گر با ملاک مورد تایید قرار می گیرد و با توجه به نتایج می توان در آخرین گام اثر میانجی گر شفافیت سازمانی بر تاثیر فناوری اطلاعات در سلامت سازمانی را مورد سنجش قرار داد.

جدول ۶. ضرایب مسیر (متغیر ملاک: کارآفرینی سازمانی)

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	ضریب مسیر (β)	P
فناوری اطلاعات	شفافیت سازمانی	۰/۲۱	$p < ۰.۰۱$

فرضیه اصلی این پژوهش میانجی گری شفافیت سازمانی در تاثیر فناوری اطلاعات در سلامت سازمانی را آزمون می کند. بنابراین با توجه به ضریب مسیر ۰/۲۱ و عدد $P < ۰/۰۵$ می باشد (جدول ۶)، می توان گفت: شفافیت سازمانی در تاثیر فناوری اطلاعات در سلامت سازمانی نقش میانجی را دارد.

نمودار ۴ نتایج آزمون فرضیه به روش مدل سازی معادلات ساختاری با نقش میانجی گری شفافیت سازمانی را نشان می دهند.

نمودار ۴. مدل سازی معادلات ساختاری با نقش میانجی گری شفافیت سازمانی

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که فناوری اطلاعات در افزایش سلامت اداری تاثیر معنی داری دارد و نتیجه بدست آمده در این فرضیه با نتایج تحقیق کبیری و پیکری [۸]، شریفی و همکاران [۴]، عبدالمی و توکلی [۷]، منظری و اسماعیلی خانی [۹]، مرادی و همکاران [۳] همسو می‌باشد.

براساس مطالعات انجام گرفته، توسعه دولت الکترونیک در کشورها موجب افزایش شفافیت و کاهش فساد اداری و تقویت سلامت سازمانی در فعالیتهای و اقدامات دولت می‌گردد [۷]. یافته‌های مرادی و همکاران [۳] نیز مؤید تاثیر معنی دار و مثبت فناوری اطلاعات در سلامت سازمانی بود. با گسترش فناوری اطلاعات، تمام ابعاد زندگی بشر دچار تحول بنیادین شده، به طوری که دنیای کنونی را در جریان یک دگردیسی کامل قرار داده است و این روند همچنان ادامه دارد. شاید بتوان گفت که دنیای صنعتی راه چاره‌های غیر از انتخاب این تحول را ندارد و سکون موجب بروز اختلال در روابط اجتماعی، سیاسی و اقتصادی افراد یک جامعه و حتی در روابط بین الملل خواهد شد. فناوری اطلاعات می‌تواند از طریق ارتقاء حکومت خوب، تقویت طرح‌های اصلاح‌گرا، کاهش بالقوه رفتارهای فاسد، بهبود روابط بین کارکنان دولت و شهروندان، افزایش پاسخ‌گویی مقامات دولتی، امکان پیگیری شهروندان نسبت به فعالیت‌های دولت و همچنین نظارت و کنترل بهتر رفتار کارکنان، سلامت اداری را افزایش دهد [۶]. برتوت و همکاران [۱۰]، اثرات بالقوه اطلاعات و فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات به ویژه دولت الکترونیک و رسانه‌های اجتماعی را روی نگرش‌های فرهنگی درباره شفافیت کشف کردند. نتایج نشان داد که فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات سبب ایجاد جوی باز و قطع رفتارهای فاسد می‌شود. چی لیو و همکاران [۱۱]، در پژوهشی که بر اساس مدل تابلویی داده‌های پویا بود، به بررسی نقش اینترنت در کاهش فساد پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که تاثیر اینترنت بر کاهش فساد از نظر آماری معنی دار است، اما قابل توجه نیست. یافته‌های تجربی حاکی از توانایی اینترنت در کاهش فساد بود.

با توجه به نتایج حاصله، مشخص شد که سطح معنی‌داری تاثیر فناوری اطلاعات در افزایش شفافیت سازمانی، بصورت مثبت و معنی دار می‌باشد ($P < 0.05$) که نتیجه حاصله با نتایج مطالعاتی از قبیل عبدالمی و توکلی [۷]، برتوت و همکاران [۱۰] همپوشانی دارد و نشان می‌دهد که استقرار و افزایش توسعه دولت الکترونیک و افزایش شفافسازی فعالیتهای دولتی و سازمانی با یکدیگر رابطه معنی داری دارند دلایل گوناگونی را برای فساد اداری در جوامع مختلف برشمرده‌اند. فقر اقتصادی و نابسامانی‌های درآمدی کارکنان سازمان‌ها، فقر فرهنگی و عدم وجود باورهای استوار اخلاقی و نبود قوانین و مقررات بازدارنده و نظام‌های کنترلی مؤثر از زمره دلایل اصلی بروز فساد اداری بوده است. اما شاید خروج از فضای تاریک و ابهام‌آلود و شفاف‌سازی محیط و ساختار اداری یکی از بهترین و مؤثرترین شیوه‌های مبارزه با فساد اداری باشد [۱۲].

با توجه به نتایج پژوهش شفافیت سازمانی تاثیر معنی داری در افزایش سلامت اداری دارد و این نتیجه با یافته های مطالعاتی از قبیل درویش و عظیمی [۱۳] و صالحی و همکاران [۱۴] همسو می باشد. شفافیت، با افزایش رقابت از طریق شفافیت در بخشهای دولتی سبب افزایش سلامت اداری می شود [۱۵] و که این شفافیت، تأثیری مثبت بر کاهش فساد اداری دارد؛ بدین ترتیب که موجب کاهش رشوه می شود [۱۶].

با توجه به نتایج پژوهش شفافیت سازمانی در تاثیر فناوری اطلاعات در سلامت سازمانی نقش میانجی دارد. این نتیجه با یافته های مطالعاتی از قبیل پورکیانی و سلطانی نژاد [۱۷]، عبدالمهدی و توکلی [۷] و شریفی و همکاران [۴] همسو می باشد. پورکیانی و سلطانی نژاد [۱۷]، در مطالعه خود نشان دادند که شفافیت اطلاعات، بهبود پاسخگویی و ارتقاء اعتماد و درستی ناشی از فناوری اطلاعات شامل تلفن و فکس، کامپیوتر و خدمات بانکداری الکترونیک با کاهش فساد اداری رابطه معنادار و مستقیم دارد. شریفی و همکاران [۴] نیز نشان دادند که شفافیت اطلاعات، بهبود پاسخ گویی و ارتقاء اعتماد و درستی ناشی از فناوری اطلاعات شامل تلفن و فکس، کامپیوتر و خدمات بانکداری الکترونیک با کاهش فساد اداری رابطه معنی دار و مستقیم دارد. بنابراین براساس نتایج بدست آمده فناوری اطلاعات با تاثیر در شفافیت سازمانی، باعث افزایش سلامت اداری می شود. لذا به مدیران و مسئولان ارشد توصیه می شود که با تقویت و گسترش زیرساخت های نوین فناوری اطلاعات، توسعه شبکه های ارتباطی و مخابراتی و ارتقا سامانه الکترونیک با توجه به تجربیات کشورهای پیشرفته بپردازند.

منابع و مراجع

- [۱] امامی، ل و نامیان، ف، ۱۳۹۴، بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر عملکرد سازمانی با تبیین نقش متغیر میانجی ساختار سازمانی (مورد مطالعه: کارکنان بانک ملی شهرستان ایلام)، فرهنگ ایلام، دوره شانزدهم، شماره ۴۸ و ۴۹، ۵۹-۸۰.
- [۲] مظفری، س؛ ایران دوست، م، ۱۳۹۵، رابطه اثربخشی ارتباطات سازمانی و اشتیاق شغلی بر مقاومت در برابر تغییر در اداره بهزیستی سنندج، چهارمین کنفرانس ملی مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه تبریز.
- [۳] مرادی، م، پیدایی، م و بابایی، م. ۱۳۹۶، بررسی تأثیر به کارگیری فناوری اطلاعات بر سلامت کاربران اداری، پژوهش ایران، دوره ۱۲، شماره ۵، ۴۳-۳۵.
- [۴] شریفی، ح، مشرف جوادی، م، و حاجی پور، م. ۱۳۹۲، عنوان بررسی نقش فناوری اطلاعات در کاهش فساد اداری از طریق افزایش شفافیت اطلاعات، بهبود پاسخگویی و ارتقا اعتماد و درستی، فصلنامه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، دوره هشتم، شماره ۳، ۶۷۹-۶۵۹.
- [5] Relly, J.E., and M. Sabharwal, 2010. Perceptions of transparency of government policymaking: A crossnational study. *Government Information Quarterly* 26: 148S157.
- [6] Shim, D.C., and T.H. Eom. 2011. E-government and anti-corruption: empirical analysis of international data. *International Journal of Public Administration* 31 (3): 298-316.
- [۷] عبدالمهدی، ع و توکلی، ن. ۱۳۹۳، بررسی نقش فناوری اطلاعات در شفافسازی و کاهش فساد سازمانهای دولتی، چشم انداز مدیریت دولتی، شماره ۱۸، ۹۱-۷۳.
- [۸] کبیری، م و پیکری، ح. ۱۳۹۴، بررسی نقش فناوری اطلاعات در ارتقاء سلامت اداری از دیدگاه مدیران و کارشناسان در سازمان ثبت اسناد و املاک استان اصفهان، دومین کنفرانس بین المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری با رویکرد ارزش آفرینی، شیراز، موسسه آموزشی مدیران خبره نارون.
- [۹] منظری، م و اسماعیل خانی، ع. ۱۳۹۴، نقش فناوری اطلاعات در کاهش فساد اداری، سومین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت با رویکرد علوم پژوهشی نوین، تهران.
- [10] Bertot, J.C., P.T. Jaeger, and J.M. Grimes. 2016. Using ICTs to create a culture of transparency: E-government and social media as openness and anti-corruption tools for societies. *Government Information Quarterly* 27: 264-271.
- [11] Chi Lio, M., M. Chun Liu, and Y. Pey Ou. 2017. Can the Internet reduce corruption? A cross country study based on dynamic panel data models. *Government Information Quarterly* 28 (1): 47-53.

[۱۲] ابن الرسول، ا و خانی جاغرق، ن. (۱۳۸۳). ارزیابی عملکرد در پروژه‌های فناوری اطلاعات. ماهنامه تدبیر. ۱۴۹. ۲۴-۱.

[۱۳] درویش، ح و عظیمی، ف. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر شفافیت سازمانی بر کاهش فساد اداری با میانجی‌گری اعتماد سازمانی (مطالعه موردی: کارکنان بیمارستان پانزده خرداد ورامین). مدیریت دولتی، ۸(۱)، ۱۵۳-۱۶۶.

[۱۴] صالحی، م؛ تقی نژاد، ع و علی نژاد، ا. ۱۳۹۶. نقش شفافیت در مبارزه با فساد اداری؛ با تکیه بر قانون ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد، کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کازرون.

[15] Knutsson, S. (2014). Work Engagement and Organizational Changes: Relationship and Facilitating Factors, Master's Thesis, Supervisor: Roger Persson, Lunds University, Department of Psychology.

[16] Chadwick, A., and May, C. 2012. Interaction between states and citizens in the age of the Internet: E-government In the United States, Britain, and the European Union. Governance 16 (2): 271-300.

[۱۷] پورکیانی، مسعود و سلطانی نژاد، م. ۱۳۹۲. نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در کنترل و کاهش فساد اداری، کنفرانس بین‌المللی مدیریت، چالشها و راهکارها، شیراز.

